

Джура—Козацька Доба

Джура—зброносець та помічник в Козацькій команді. Переважно молоді хлопці були джурами.

ХТО БУЛИ КОЗАКИ?

Історичне значення:

Слово козак означало людину яка жила у вільному суспільстві в диких степах України та Росії. Вони відрізнялися від феодального суспільства Московщини та Польщі. Козаки головню займалися сільським господарством та полюванням, а селянини у козаччині були вільними (не кріпаками як у Польщі і Росії). Тому що треба було боронятися проти нападів Турків і Татарів козакам було треба з'організуватися яко військово суспільство. Від таких обставинах, козаки мали багато військового досвіду і здобули велику військово могутність.

На території України козаки жили на Дикому Полі, де ніхто не хотів жити тому що часто татари нападали. Велика відсотка козаків були бувші кріпаки під польською шляхтою (schlachta—Polish nobility) які воліли жити в небезпечній свободі. Козаки там засновили автономну демократичну державу, Гетьманщину, в 1648 р. Ці Запорізькі козаки зіграли важливу роль у гео-політиці східної Європи через серію конфліктів і союзів з Польщею, Московщиною, та Отаманською Імперією.

Сучасне значення:

Вільна, незалежна людина, шукач пригод, мандрівник. Сучасні українці стараються жити вільно, як колись жили козаки. Вражіння українців про козаків подібне до американців вражіння про ковбоїв (cowboys)—хоробрі романтичні герої які оселили дикі райони країни.

КОЛИ БУЛА КОЗАЦЬКА ДОБА?

На території України: козаки були автономними з 16 століття до 1775 р.

Перші козаки появились на порогах Дніпра в 15-му столітті. Перша історична згадка про Запорозьких козаків виявилась в 1492 р, коли козаки напали на Татарів в Криму (в тих часах Татари мали ханство на території Криму) і визволили українсьців в полоні.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ СКЛАД КОЗАКІВ

Гетьман—це був голова козацької держави. Перед заснуванням Гетьманської держави також називали голову **кошовий отаман**. У гетьманів були дуже широкі повноваження: гетьман був і головний військовий командир, головний адміністратор і фінансовий директор, голова **Генеральної Старшини**, і головний виконавчий керівник: видавав адміністративні накази, **Гетьманські Маніфести**, які зобов'язували ціле населення. **Генеральна Військова Рада** оберала гетьманів. Він також призначував багатьох важних посадових людей в уряді і навіть підтверджував призначення церковних ієрархів (church hierarchy). Часто бувало, що той сам чоловік був гетьманом протягом 10 років або більше. Символ влади гетьмана була **булава**.

Генеральна Старшина—це була найвища рада в Гетьманщині (схоже на теперішні президентські кабінети) яка консультувалася з гетьманом щодо всіх урядових та військових справах та допомагала йому розробити та здійснити політику (policy).

Членство у Генеральній Старшині:

Генеральний обожний—голова Генеральної Старшини, заступник гетьмана. Він був відповідальний за артилерію (artillery: cannons, guns, etc) і керував військовими справами у Генеральній Військовій Канцелярії.

Генеральний суддя—було два, які спільно очолювали Генеральний Суд.

Генеральний писар—керував Генеральною Військовою Канцелярією та був відповідальний за все листування (correspondence) гетьмана.

Генеральний скарбник

Генеральний осаул—було два, які відповідали за стан армії та командували великі загонами у воєнний час.

Генеральний хорунжий

Генеральний бунчужний—виконував різні військові, дипломатичні та судові функції, які йому призначив гетьман.

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ:

Історія Козаччини на Україні близько пов'язана з історією **Запорізького Січу**. Січ стала для українського народу могутньою підпорою в боротьбі проти феодално-кріпосницького та національного тиску і проти турецько-татарської агресії. Можна сказати, що Козацька Доба на територіях України почалася з заснуванням Січу в 16-му столітті та закінчилася коли московська цариця Катерина II побила Запорізьке військо в 1775 р.

Запорізька Січ—військовий, адміністративний та духовний центр Запорізьких Козаків, розташований в середині течії Дніпра. Запоріжжя—по-англійськи можна перекласти так: “Beyond the rapids” (пороги = rapids). Пізніше Січ була розташована в різних місцях: включаючи було 8. Кожна Січ була розташована при Дніпрі або близько Дніпра над притоках Дніпри. Чотири Січі були розташовані на островах.

Щоб здобути доступ в Січ, треба було відповідати наступним вимогам: 1. бути вільною і незалежною людиною, 2. розмовляти українською мовою, 3. сповідати православну віру, 4. пройти певне навчання.

ЗАСНУВАННЯ СІЧІ

Не тільки була Татарська загроза над Козацьких земель з півдня, а були загрози з заходу і сходу (головно з заходу, де Польсько-Литовські пани хотіли колонізувати при-Дніпровщину). Виникла потреба збудувати укріплення для оборони. Спочатку вони збудували різні маленькі городки, а потім згуртувалися в одну Січ. Першу Січ заснував український князь (noblemen) Дмитро ‘Байда’ Вишневецький в 1556 р на острові Малі Хортиці. Він власними грошми збудував Січ. Вишневецький був першим широко-визнаним гетьманом. Перед него були різні гетьмани розкидані по території Запоріжжя.

СЛАД ЗАПОРІЗЬКОГО ВІЙСЬКА

Запорізька Січ була розділена на 38 **курені**. У кожному курені було сотки козаків. На чолі кожного куреня був курінний **отаман**. Першого січня у Січі скликалася рада, у якій брали участь всі запорожці, і на тій раді всякий курінь обирав собі на весь рік курінного отамана і кухаря. Курінний отаман мав широкі військово-адміністративні компетенції та вирішував деякі судові справи. Звалися поділи Війська Запорозького куренями через те, що *у перші часи існування Січі запорожці жили по куренях*.

Курінь—це назва початкового будинку у якому жили люди на степах. Козацькі курені були довгі, щоб у кожному можна було міститися кільком сотням товариства, і вкривалися вони очеретом (reeds), а зверху ще й звіриними шкурами (animal skins), щоб було зимою тепліше.

Коли військо виступало у похід суходолом (on land), то поділялося воно не на курені, а на **полки**. Полк складався з козаків трьох і чотирьох куренів.

ВПЛИВ КОЗАКІВ НА ІСТОРІЮ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПИ:

Найлегше вияснити козаків важливість в історії через діяльність двох найславніших гетьманів Богдана Хмельницького і Івана Мазепи.

Богдан Хмельницький (був гетьманом 1648-1657)

Хмельницький з'організував повстання проте панування польської шляхти на українських землях.

До часів Хмельницького вважалося що козаччина була частиною Польщі. Хоча польським службовцям не подобалось що козаки їх не шанували, вони вирішили що козаки їм би могли допомогти охоронити дикі прикордонні землі проте татарів. Мала відсотка козаків стала офіційною частиною польського війська: реєстровані козаки. А навіть не-реєстровані запорізькі козаки зверталися служили польського короля у війнах. Напримів, вони численно служили у **Хотинській Війні** (1620-1621 First Polish-Ottoman War, частина Тридцятирічної Війни 30 Years' War).